

МОДЕРНЕ ПУШКЕ

Руска пушка. — Она је система Мониновог, од 1891. једна од првих која је усвојила систем пуњења помоћу шаржера од пет меткова. То је, дакле, потпуно модеран тип, лак (тачно 4 кила, без бајонета) и практичан. Њен калибар, 7.62 м.м., нешто мањи од француског и немачког калибра, одличан је: ни сувише слаб ни сувише јак. Кад је сувише слаб калибар испод (7 м.м.) куршум губи од своје способности за задавање ране. Кад је сувише јак калибар онда је муниција и сувише тешка. Почетна брзина 615 метара. Укратко, изврсна пушка, а према речи једног стручњака, „битке ће се увек задобијати ногом и пушком.“

Белгијске пушке. — Систем Маузери, модел од 1889, калибар 7,65 м.м., шаржер са пет меткова. Тежина (без бајонета) 3.90 кил. Почетна брзина куршу-
600 метара.

Енглеске пушке. — Систем Ли-Метфора, модел од 1889, калибар 7.7 м.м.; магацин са десет меткова. Тежина (без бајонета) 4.25 кил. Почетна брзина 670 метара.

Јапанске пушке. — Јапан има пушке од два различита система: систем Мурата и систем Аризака. Мурата је из 1886. и врло је сличан Маузеру из тога доба. Калибар јој је био 11 м.м., али се то сматрало као претерано те је 1894 узет калибар од 8 м.м. Пушком Мурата старог и новог модела наоружани су сада резервисти. Што се тиче пушке Аризака, којом су наоружани борци у линији, она је сасвим модерна (1897). Она је Маузеровог типа са врло малим калибром. 6.5 м.м., са пет меткова. Шаржер и механизам аналоги су руској пушци. Тешка је, без бајонета 3.90 кгр. Почетне брзине 725 метара.

Аустријска пушка. — Систем Манлихер-Шенауер, модел од 1895, калибар 8 м.м. са шаржером од пет меткова с једним врло духовитим механизмом пуњење. Тежина без бајонета 3.65. Почетна брзина 620 метара.

Српска пушка. — Систем Манлихер-Каркано, модел од 1891, 6.5 м.м., шаржер са шест меткова. Тежина без бајонета 3.80 м.м. Почетна брзина 700 метара.

ИЗ ДАНА У ДАН

Благо нама тицама... Пијемонти прештампава у целини један чланак руског листа Југо Росија, у коме се Србија упоређује са Белгијом, и на крају овој вести:

„Пример Белгије је велики и завидан. Срби се спремају да ступе на пут осветљен неуволом славом по духу им сродних Белгијанаца. Срби се бију за своју славу, за своју велику будућност!“

Хвала лепо на овим ласкавим комплиментима. Само, и поред славе и поред будућности, ми бисмо волели да нам се осигура мало хлеба и мало садашњости!

Лиферација опанака. Кад смо пре неки дан говорили о лиферацији опанака, омакла нам се једна грешка. Ствар је дакле у овоме: Банка која је лиферовала опанке обавезала се била да излиферије стотине хиљада пари опанака за 70 дана. Она ипак није стигла то да уради, и ако је имала и употребљавала целу занатлијску чету, него је тражила још 20 дана рока. Међутим занатлије које се сад нуде за лиферовање бОльих опанака него што су досадашњи обавезују се да држави израђују по седамдесет хиљада пари опанака месечно, док је Банка израђивала свега до 30 хиљада.

ПОСЛЕДЊИ ЧАС

(ТЕЛЕГРАМИ ПРЕС-БИРОА)

Стање на боишту

Крагујевац, 9. новембра

У шоку 7. новембра наше трупе разбиле су један непријатељски батаљон који је наступао код Митонице, нападајући га на бегство, заплениле једно превијалиште и забориле око 100 војника.

Северно од Лазаревца непријатељ је с једном мањом колоном напао наше положаје, али је снажном артиљеријском и пешадијском ватром заустављен, и нападен за тим испадом наших трупа на повлачење.

На осталим фронтовима није се десило ништа значајније.

Француско-немачко војиште

Париз, 8 новембра. Званично. — Дан је прошао на мир. Само су у Вевру, код Епарха, Немци извршили пет напада масама, у размаку од два сата. Француска их је артилерија бројала зауставила.

Руско-турско војиште

Петроград, 9. новембра. Званично. Операције Кавкаске војске. 7. новембра крстарица „Хамидија“, праторијерима, појавила се је Тиапском. Отпочела је паљба

и избацила око 125 метака. Руска је артилерија одмах одговорила снажном ватром. Наши су губитци 3 војника и једна рањена милосрдна сестра; међу становништвом једно је лице погинуло и 10 лица рањено. Материјалне су штете незнане.

У правцу Ерзерума једна је наша колона имала знатног успеха. Изнад Ерзерума наше предње трупе гоне непријатеља у стопу.

Енглеско-турско војиште

Лондон, 4. новембра. Званично. Одакле је заузета варош Гаон, у Персијском Заливу, вођена је двалупта борба између индијских трупа и Турака. Оба пута су Турци потпуно потучени, претрпевши велике губитке.

Енглеска не оскудева

Лондон, 7. новембра. Службено. — Захваљујући будном чувању британског флоте приступ лондонском пристаништу био је увек могућан, услед чега се свакогодишњих животних намирница тамо сад налази у већој количини него ли икад до сад.

Радничке Новине

Јуче вису изашле Радничке Новине због извесних техничких тешкоћа у штампарији. Молимо читаоце да нас извине за овај изузетан случај.

Штампарија „Гутенберг“ Милана П. Стефановића — Ниш.

Треба им време рата ме дино злато. Тком рата донео испратила у Европу и по милион десетак снабдела америчке пут златом, пошто су упут менице, купони и оста јународна платна средства своју вредност.

Готово сви економисти се слажу у томе, да је известан, резервни фонд злата неопходно потребан као основица целокупног савременог кредитног система. Ова количина неопходно потребне резерве злата је различита у различитим државама. То зависи од многих економских и политичких услова а тако исто и од улоге коју има дана држава на светској пијаци. Сачувати резерву злата то је неопходно потребно. Али то изискује и колосалне жртве у критичним моментима. Сачувати и привући нове количине злата тада могу само изванредне мере, које се веома убитично одављају на трговину, индустрији и пољопривреди. Ове су екстремне мере тесно скочане са смањењим и поскупелим кредитом и та баш у такво време, кад се економски живот налази у веома критичном стању и кад привреда осећа велику потребу у новчаним средствима. Али на крају крајева ове се жртве ипак подносе, ове се мере свуда енергично спроводе.

Ми смо често пута чули а и читали, како је с појавом садашње новчане кризе отпочео дисконтни рат међу свима државама. Свуда су централне, државне банке, која у таквим временима доминирају на новчаној пијаци, отпочеле одједанпут да повећавају дисконт, што се сматра као једна од најјачих мера да се задржи, сачува и привуче злато у земљу. Француска банка је повисила дисконт на 4½%, а затим и на 5%. Аустро-угарска банка у почетку рата на 6—6½, а затим на 8%, Берлинска банка, од 4 на 6%, Руска Државна банка на 6—6½%, Енглеска банка 17. јула — 3—4% а 18. јула — 8% а 19-ог — 10%. Тако исто свуда је скочио и приватни дисконт. Паралелно са овим банке су отпочеле да предузимају и друге ванредне мере, да би привукле злато и повећале свој резервни фонд злата. Тако на пр. Француска је одмах купила у Њујорку на 500 милиона злата, а да би смањила количину злата у саобраћају она је пуштала у промет нарочите кредитне билете — банке са малом вредношћу. Немачка је одмах после аустријског ултиматума издала наредбу попутама, да издају новац у папирима, у банкама. Тако исто и остале државе издале су банке на малу монету, које би замениле ситан новац.

После објаве мобилизације свуда су почели узимати свој уложени новац из штедионица. Оваква паника изазвала је у Немачкој и Аустрији опсаду готово свијујући штедионица од стране грађана, који захтеваše свој новац. Одмах су биле предузете извесне мере, да би се ограничило узимање уложеног новца. У Француској су на пр. издавали свакоме по 50 франака за две недеље од уложеног новца. Али опасност није тако страшна, кад је реч о малим штедијама, уложеним по штедионицима. Катастрофа је ту, кад се траже велики улози из крупних банака. То се на пр. озабило у Немачкој 1911. год. у јесен, кад је сам банак било узето око јарде марака. Положај Немачке је тада много критичнији.

Драгиша Лапчевић,

стихи немачку углаженост и француску дружевљубивост...“

А у другом једном енглеском конзулатском извештају може се читати ово:

„Немци умеју тако да говоре и ради да се допадну свету: они немају хладне оштре манире, крут па чак и груб тон наших представника.“

Мало је, дакле, требало па да индустријска надмоћност Енглеске, која је све дотле била једна аксиома, једна ствар коју нико није спорио, постане сад једно уображење. У једном свечаном говору, на Конгресу Трговачких Комора, Чемберлен је казао: „Наша царевина — то је трговина: те две речи значе једно исти.“ Уништили енглеску трговину, то је значило отети јој господарство над светом. Отуда се може разумети огромна узнемиреност коју је још пре петнаест година показала Енглеска кад је осетила конкуренцију Немачке. Енглеска је, као што је лорд Розбери рекао студентима у Глазгову, имала све досад неку врсту монопола: „од сад мора да се бори за опстанак“.

ФИНАНСИЈСКА МОБИЛИЗАЦИЈА

Као основ капиталистичке привреде служи ионац, као самостална форма вредности и то у облику одређеног еспана, злата, у колико је развијенија кредитна привреда, у колико је више метални новац замењен банкама, кредитним операцијама и т. д., у толико се више испољава овај фундамент капиталистичке привреде за време кризе, кад се кредит или смањује или сасвим престаје да функционише. Кредит представља тако исто друштвену форму бogaства, у нормално време истискује новац и замењује његово место. Али то све траје дотле, док није поколебана вера у чврштени карактер производње. Међутим, чим се ово поверије поремети, кредит се одмах клати, појављује се захтев да се државни папире, менице, акције и т. сл., промене у кредитни новац а овај опет у злато.

Ову појаву сада опажамо. Чим је европски рат букну одмах су стigli извештаји из Беча, Париза, Лондона и т. д. како злата брзо нестаје у промету и како се свуда много тражи новац, злато. Одмах после објаве мобилизације свет је јурнуо у Немачку Царску Банку, Француску Банку, Енглеску и т. д.

Свуда кредитне установе сматрају народну, емисиону банку — која има право да издаје банке — као централни резервоар, из кога оне могу у случају нужде да ваде потребна им средства, да узму потребну им количину метала. И у колико је развијеније кредитно газдинство, у колико је више развијен депозитни систем, у колико се више злата истискује из промета помоћу разних сурогата — меницима, упутницама, чехом, задуживањем по књигама и т. сл. — у толико се више кредит обележава као благајничко средство. Овим се и да објасни: зашто централне банке сакупљају злато, теже да га што више концентришу у својим касама; зашто је питање о финансијској мобилизацији, о финансијској ратној спреми тако тесно скочано с питањем о златном фонду.

Лорд Џорџ, енглески министар за време свога говора у парламенту отворено је изјавио да сва она лица, која сакупљају злато у овако критично време чине велику штету својем народу и тим самим потпомажу непријатеља. Он је тада јавно позвао штампу у домоћ, да објасни својим читаоцима сву ону опасност, коју изазвају лица, сакупљајући сада злато. А немачке новине ишаране су објавама: „Носите злато у царску, државну банку“.

Уложени капитали по крупним кама свуда су достигли сада које размере. У немачким банкама са акционарским капиталом од 100 милијарди франака има депозита око 70 милијарди франака а у опште туновца или више од 18 милијарди. Француској се набраја депозита и у њих рачуна око 12 милијарди франака, у Енглеској око 30 милијарди, у Русији око 11—12 милијарди. Сви ови капитали асирани су у активне операцije и се услед тога могу и у нормално време мобилисати са великим тешкотима.

Бугарска остаје неутрална

Листови бугарске владе објављују овај коминике:

„Због повлачења Срба од Ваљева очигледно је да настаје једна мена положаја на Балкану.“

„И после ове промене, бугарска влада и даље сматра да Бугарска треба да чува своју потпуну неутралност.“

ИЗ ДАНА У ДАН

Благо нама тицама... Пијемонти прештампава у целини један чланак руског листа Југо Росија, у коме се Србија упоређује са Белгијом, и на крају овој вести:

„Пример Белгије је велики и завидан. Срби се спремају да ступе на пут осветљен неуволом славом по духу им сродних Белгијанаца. Срби се бију за своју славу, за своју велику будућност!“

Хвала лепо на овим ласкавим комплиментима. Само, и поред славе и поред будућности, ми бисмо волели да нам се осигура мало хлеба и мало садашњости!

Лиферација опанака. Кад смо пре неки дан говорили о лиферацији опанака, омакла нам се једна грешка. Ствар је дакле у овоме: Банка ко